

Landaanwinning in Noord-Groningen. Overzicht van de dijk over de slikgronden.

WAAR HET LAND GROEIT!

JAN H. DE GROOT

NEDERLAND WERKT AAN NIEUWE „GRENSCORRECTIES”

Een Deensch schrijver heeft eens, vóór de oorlog, bij een bezoek aan ons land gezegd: „God schiep de wereld, behalve Nederland; dat hebben de Nederlanders zelf gemaakt.”

Hij doelde kennelijk met deze uitspraak op het droogmalen van onze polders, maar er zijn nog enkele andere plekken waar wij bezig zijn en wel in onmiddellijk contact met hare majesteit de zee, land aan te winnen.

Ten Noorden van de stad Groningen ligt het Hooge Land. Een streek waar de velden in deze maand geuren van de vers geploegde aarde. Zwart blauwe aarde, glimmend en vet. Zware zeeklei.

Des zomers staat hier een oogst te rijpen van graan en suikerpeeeën. Hier en daar rijst tusschen wat opgaand hout, een kapitale boerderij met tractors op het erf en ploegen en gepeesde paarden.

Het land lijkt wel vergeten te zijn door onze

plunderende bezetters, de Duitschers, zoo gaaf en schoon en rijk ziet alles er uit.

De menschen zijn stoer als de aarde, die ze bewerken. Ze spreken een taal, die moeilijk te verstaan is en die doet denken aan windvlagen en stormgeluiden. Hun gang is langzaam en zwaar.

Wie de kaart van Groningen (en ook van Friesland) bekijkt zal zien, dat benoorden de rand van dorpjes als Baflo, Den Andel, Westernieland, Pieterburen en hoe ze verder mogen heeten, een dikke strook ligt waar geen enkel dorp of gehucht staat vermeld. Dit is nieuwe, aangewonnen grond. Nog maar enkele jaren ontworsteld aan de baren.

Onder een voorzichtig November-zonnetje, dat nog niet bij machte is de kim van een grijsblauwe nevel te ontdoen, rijden we dit gebied binnen.

Voor ons ligt een dijk. Daar achter zal de zee wel grijs van slib tegen de glooiing aanschuimen, gedreven door een stijve Noordwester. Maar neen. Er zit een breed, recht afgegraven hap in en daar leidt de smalle, slingerende weg dwars doorheen. Er staat geen water. Behalve in de slooten tusschen de versch geploegde akkers. Het is de oude zeedijk.

Dan zakken we de dijk af naar het gebied van meeuw en wadworm, de dikke geelroode pier, die in de vette zeeklei leeft.

Met onzen gids voorop stappen we de prut in. Nu blijken onze lange waterlaarzen goede dienst te doen, want om de beurt zakken we kniediep in de zachte landaanwinst. Honderden meters ploeteren we vooruit. Soms moet onze leidsman ons in letterlijke zin uit de prut helpen zoo vastgezogen zitten we in de klei. Maar tenslotte wordt de bodem harder. Wij zijn het pioniersgebied genaderd.

Er wordt hier met ijver, ik zou zeggen met hartstocht gewerkt. En het is zwaar werk. De zwaarste grondarbeid wordt hier verzet.

400 Meter verderop ligt nog een dijk en daar zal dan eindelijk het wijde zoute water beginnen.

Al spoedig moeten we de auto op het erf van een boerderij parkeren. De weg is nog niet verhard en de modder zou de wielen compleet blokkeeren. Wij zijn zelf ook gewapend want we dragen laarzen tot aan de heup.

Wie denkt dat dat overdreven is vergist zich.

Tot nu toe glibberen we slechts tot over de enkels door de prut en maken onze schutterige passen, rare, onwielvoegelijke zuiggeluiden, maar we vorderen toch en bereiken de groene dijk. De laatste inderdaad.

Als we de kruin bereikt hebben komt de groote verrassing want hoe ver we ook de blik spannen, 't is land wat we zien. Zwart, grijs land. Maagdelijke grond. Zoo kersversch uit het water.

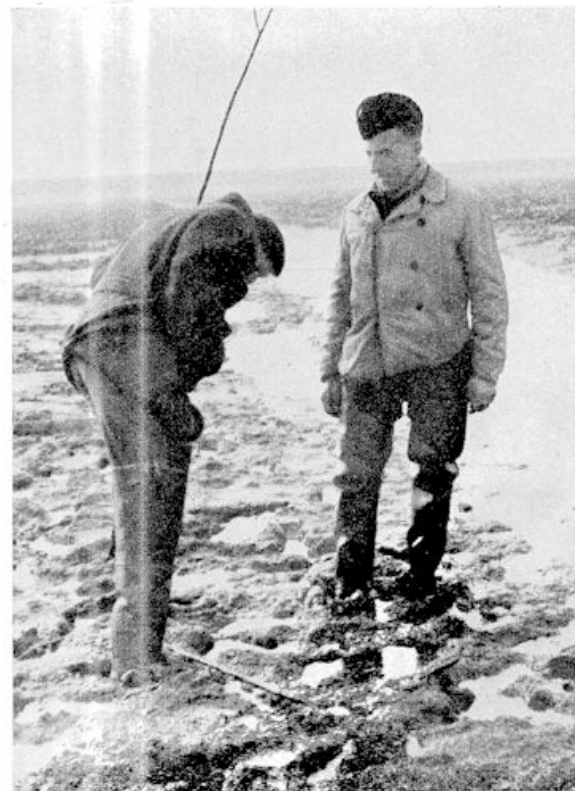
We zijn in de wadden. In de verte ontwaren we kleine figuurtjes. Talrijke poppetjes, die in groepen aan het graven zijn. Slooten en greppels doorkruisen het wad. Lange rijen houten palen met ingevlochten rijshout reiken hun armen naar de einder waar, onder de grauwe luchten, vaag de waddeneilanden te onderscheiden zijn, Schiermonnikoog, Rottum, ja zelf Borkum. Een kustvaarder ligt onbewegelijk onder de kim. Hij is overvallen door ebtij en moet uren wachten eer de vloed hem verlost en de vaart binnendoor naar Delfzijl vrij komt.

Ons bezoek is aangekondigd. Bij een woonwagen achter riet en rijshoopen worden we opgewacht door een werkmeester-opzichter van de Dienst der Domeinen, die hier de scepter zwaait.

We krijgen ieder een lange stok en spelden de slippen van onze jassen tot ons middel op.

Boven: De tijdens de oorlog verwaarloosde stuwdam voor het bevorderen van het aanslibben.

Onder: Het gaan door de zachte klei is soms moeilijk. De laars zuigt vast en kan slechts met moeite worden losgetrokken.

Maar 't lijkt of een echte pioniersdrift de mannen bezielt. De greppels rijen zich naast elkaar langs de kust. Rhythmisch gaan de spaden tegen mekaar de grond in. Een wrik naar voren en de vette plag ligt op de schop.

Zoo ontstaat de greppel en aan weerszijden een minimaal dijkje. De greppel zal na vele vloedtijden weer zijn volgeslibd, want daartoe dient al dit bedrijf, n.l. om de lieflijke gave der zee, het slib, sneller in ontvangst te nemen. Daartoe dient de afwateringssloot, waarin tientallen mannen aan 't graven zijn, daartoe dienen de lange palenreeksen met het gevlochte rijs-hout er tusschen.

En als we den opzichter vragen hoe lang het duurt eer een nieuwe dijk het sluitstuk van dit werk zal vormen, dan lacht hij wat.

„Dat duurt nog jaren. Het hangt er ook van af hoeveel man hier tewerk wordt gesteld, want het is beter twee maal per jaar de slooten en greppels uit te graven dan één maal. Maar over drie jaar grazen hier de schapen.” zegt hij. „Dan is dit alles kweldergrond met een eigen gewas. Die pollen daar is Spatina-riet en dichtter bij de kust groeit kraalkruid en dat alles is dienstig voor een snellere aanslibbing.”

„Hoeveel centimeter groeit hier de aarde per jaar?” vragen we.

„Een centimeter of acht.”

„En komt bij vloed de zee nog tot aan de dijk?”

„Zeker, als er wat wind achter zit.”

„En hoe hoog staat hier het water dan?”

„Een voet.”

„En tot hoe ver loopt bij eb de zee terug?”

„U kunt nog wel een uur het wad inloopen, maar dan moet u oppassen, soms valt hier plotseling een mistbank uit de lucht en dan raakt u de dijk kwijt. Het is wel voorgekomen dat menschen de richting geheel verloren en het land niet meer konden terugvinden en verdronken.”

We keeren langzaam terug naar de dijk die massief en groen voor ons ligt.

Nogmaals ploeteren we door de prut en bijna stappen we uit een laars, die in de modder is vastgezogen en met vereende krachten uit de zuiging wordt verlost.

Hijgend en warm bereiken we de vaste grond.

Nog eenmaal zien we om over het verre wad. Maagdelijke grond.

De komende nieuwe grond.

Neerlands' nieuwste grenscorrecties beloven een rijke oogst.

Boven: „Greppelen” in het slib

Midden: Het graven van een ontwateringskanaal.

Onder: Het eerste gewas: Spatinagrass.